

सहज

प्रकाशित:

०१. शरयू दिवाळी अंक २०१४

रत्नाकर वाणी

पुनरारंभ

© पुनरारंभ

website: <http://www.rajratna.co.in>

Email: ratnakar.wani@rajratna.co.in

सहज

सहज सुचले म्हणून लिहावयास घेतले . सहज या शब्दाची रचना अगदी सहज “स” “ह” आणि “ज” या तीन मुळाक्षरांनी झालेली आहे . याला कोठेही काना, मात्रा , विलांटी अथवा उकारासारखे स्वरालंकार नाही . तसेच व्याकरणीक अलंकार पण नाही . यामुळे सहाजिकच सहज हा शब्द नवशिक्या बालकास लिहावयास सांगितला तर तो पण सहजा सहजी सहजपणे लिहू शकेल . असा हा तीन अक्षरी सहज सोपा शब्द .

सहज अर्थात सुकर, सोपा सुलभ . एखादी सहजपणे केलेली गोष्ट अथवा ताण तणाव विरहित केलेली क्रीया जितकी आनंदमयी ठरते तितकी ताण तणावाखाली अशांत मनाने राहून केलेली क्रीया आनंद देऊ शकत नाही . अशा केलेल्या कामाचे सुख समाधान प्राप्त होत नाही . या उलट जेव्हां एखादी गोष्ट जाणून बुजून अथवा हेतु पुरस्सर करायची झाल्यास मनावर ताण येतो . हे करू का नको? केल्यास शोभेल काय ? हे बोलू का नको? असे बोलणे योग्य ठरेल काय ? अशा एक ना अनेक शंका कुशंका मनी येतात . सहाजिकच असे कार्य करावयास बोजड जाते व प्रसंगी अपयश पदरी पडते .

उदाहरणा दाखल सांगायचे झाल्यास मुर्तिकारास आपल्या मनातील घडवायच्या मुर्तीची पूर्व कल्पना देउन बनविण्यास सांगितले तर मुर्तिकार त्यात आपला जीव ओतून दिलेल्या सूचनांचे पालन करित सहजा सहजी आकर्षक, सुंदर व रेखीव मुर्ती बनवेल . परंतू त्याचेवर कोणत्याही प्रकारचे दडपण आणल्यास अगर आल्यास कळत न कळत मनावर ताण येउन मुर्ती बनविण्यास विलंब होईल . कदाचित या मुर्तीमध्ये जिवंतपणाचा आभास कमि असेल अथवा अन्य काही त्रुटी राहण्याची शक्यता नाकारता येत नाही . मग तो कितीही कसबी मूर्तिकार असो . हीच गोष्ट वक्त्याची . स्वतःचा विषय घेउन जितके व्यवस्थित भाषण करेन ते प्रभावी असेल . परंतु मर्यादा टाकल्यास त्या तणावाखाली राहून केलेले भाषण कदाचित प्रभावी ठरणार नाही . कारण मनावर येणारा ताण व सहजतेचा अभाव . सहजा सहजी तणावरहित मनाने केलेले काम मनास सहज आनंद देऊन जाते . त्याच्या आनंदास सीमा नसते .

मनावर कोणताही ताण तणाव अथवा दडपण असू नये . विद्यार्थ्यांनी परिक्षेच्या वेळी पेपर सोडवितांना मनावर कोणताही ताण ठेऊ नये . मन व चित्त शांत ठेउन सोडविलेले प्रश्न सहजच यश देउन जातील यात शंका नाही . मनावर ताण असल्यास सहज सोपे असलेले प्रश्न देखिल किचकट व

कठिण वाटू लागतात . मानवी आयुष्य अनेक सुख दुःखाच्या खाच खळग्यांनी भरलेले आहे . वेळो वेळी येणा-या सुख दुःखाच्या क्षणांना निग्रहाने व धैर्याने न डगमगता प्रसंगांना सामोरे जात आयुष्य जगायचे असते . आयुष्यात वेळोवेळी घडणा-या अनेक ब-या वाईट घटनांचा वेळीच सहजपणे विचारपूर्वक यथा योग्य निर्णय घेतल्यास भविष्यातील ताण तणाव कमी होण्यास मदत होते व जिवन सुखकर होते . थोडक्यात सांगायचे झाल्यास आयुष्याची खरी मजा चाखायची असेल तर कोणतेही काम करतांना सहजता असावी .